

F R I F A G B E V E G E L S E

Nr. 27

2. årgang

18. juli 1942

Kamerat.

Gjennom sin gamle rie organisasjon hadde arbeidsfolket i Norge formådd å tilkjempe seg en betydningsfull posisjon i samfunnet. Mye stod ennå igjen å vinne, mange skranker måtte brytes ned og nye skanser erobres. Men gjennom sin organisasjon hadde det lyktes lønsmottagerne å nå fram til en levostandard og til sosiale goder som få i verden hadde bedrø. Et av de viktigste framskrittene var gjort når det gjallt arbeidernes og funksjonærenes ferie. Det tok mange år før retten til ferie ble kjempet gjennom og like mange år før ferien fikk en slik varighet at den betydde virkelig rekreasjon. Men i de siste år før krigen hadde arbeidere, funksjonærer og tjenestemenn i alle yrker oppnådd 14 dagers ferie og i enkelte grupper endog 3 uker. Takket våre fagorganisasjonen kunne arbeiderne også utnytte sin ferie. Gjennom års slit var det ene vakre feriehjem etter det annet reist og stod for en overkommelig utgift åpen for organisasjonens medlemmer. Her kunne de i vakre og sunne omgivelser finne hvile og avspenning og samle nye krefter. Fagorganisasjonen hadde også gjennom en særorganisasjon tatt initiativet til interessante og avvekslende feriereiser for sine medlemmer. I det hele tatt bød ferietiden på så mange gleder og muligheter at alle så hen til den med de største forventninger.

Anderledes er det i dag. Gjennom sin hensynsløse undertrykkelsespolitikk har tyskerne og NS ødelagt enhver mulighet for utnyttelse av ferien. For det første måtte store grupper lønstagere ta en ukes ferie i tilknytning til påsken. Dette ble gjennomført under medvirkning av den nazistiske fagorganisasjon representert ved Erling Olsen og Kåre Rein. For de som ennå har sin fulle ferie i behold har tyskernes beslagning av jernbaner, kystbåter og andre fremkomstmidler gjort det praktisk talt umulig å komme ut noen steder. Det spiller vel for såvidt mindre rolle som arbeidernes lønninger knapt rekker til å holde sulten unna fra dag til dag. Men bittert er det å se barne tilbringe den herlige sommeren i bygatene istedenfor å boltre seg og finne sunnhet og styrke ved sjøen eller på landet.

Men arbeidsfolket vil også ta denne situasjon med ro og fatning. Arbeiderne vet at dagen for oppgjøret nærmer seg og samler sine krefter om det slaget som da skal stå. For om mye annet må savnes i denne tiden, så finner havet til undertrykkerne næring i hvert slag som rettes mot oss.

-v-

DET TYSKE SLAVEARBEID

Krever stadig nye rekrutter. Fra alle kanter av landet blir det nå daglig sendt folk til det tyske befestningsanlegg i kyststrøkene p, Sør- og Vestlandet og i Nord-Norge. Bare fra Oslo blir det sendt omlag 50 mann om dagen. Det er handelens og hotell- og restaurantnæringens personal som det mest går ut over i øyeblikket. Vi minner om at alle som rammes bør innsende protest at når de reiser så er det under tvang til "minister" Lippes fad i Sosialdepartementet.

DET KJENTE STED "GRIMSTAD" PÅ FJØMØ

Er kjøpt av landsorganisasjonen til feriehjem etter henstilling fra feriehjemsutvalget. Grimstad ligger imidlertid i grensesone vest, og det er ikke adgang dit uten spesielt grensesonepass. Imidlertid er det sendt søknad til tyskerne og dispensasjon fra denne forordning. Både Fossum og Lippstad har anbefalt søknaden, men med den begrunnelse at feriehjemmet utelukkende skal forbeholdes NS medlemmer. De hederlige organisasjonsfolk får således bare fornøyelsen av å betale svikernes ferieopphold.

-v-

FRI FAGBEVEGELSE

Kommer ned i neste nummer om 14 dager - altså 1. august. Etter den tid

vil avisen igjen utkomme hver uke.

ETTER NEDELLAGET MED ARBEIDSSAMBANDET og i lærer- og kirkestriden har NS vært forsiktig med å blise til ny strid. Den stadig dokumentasjon av deres mikroskopiske tilslutning i folket har gjort nazistene betenkelige da de ikke er i stand til å skjule nederlagene for sine herrer tyskerne eller for verden forøvrig. De har selv sagt ikke oppgitt sine planer av den grunn, men vil i stedet prøve å lure "nyordningen" igjennom.

NÆRINGSLIVETS ORGANISASJONER

står nå for tur. Men da NS ikke tør ta risikoen med de nye større konflikter, er det utarbeidet planer om å angripe organisasjonene enkeltvis og da anvende taktikken med å velge de svakeste ledd først. - der hver en kan vente minst motstand. Som de svakeste i denne forbindelse regner NS i øyeblikket med

HAND L OG BANK.

De nødvendige forberedelser for å kunne erstatte styreformenn, styrer, utvalg etc. som ikke stiller seg til rådighet for "den nye tid" og erstatte dem med NS-folk er allerede under arbeid. Og nazistene leter med lys og lykte innen handels- og bankbransjen etter folk som enten er NS eller villige til å gjøre rakkertjeneste.

DET ER NS OMBUDSMANN

størsvindleren whist, som er initiativtageren til disse nye nazifiseringsplaner. Han har bl.a. foreslått at "ministerpresidenten" gir en fullmaktslov som innordner alle næringsorganisasjoner under vedkommende departement. Til næringsorganisasjoner regnes alle organisasjoner hvis medlemmer er bedrifter eller næringsdrivende. Videre skal loven gi adgang til oppløsning eller sammenslåing eller eventuell opprettelse av nye næringsorganisasjoner, dessuten adgang til avskjedigelse av

formenn, styrer, utvalg og forretningsførere i nuværende organisasjoner og innsettelse av nye i disse hverv. videre adgang til forandring av foreningslover og vedtekter og endelig tvangspålegg til bedrifter og næringsdrivende om tilslutning til disse nye nazistiske organisasjoner.

ET VARSKO TIL NÆRINGSLIVETS ORGANISASJONER

bør denne avsløringen av nazistenes planer være. Dessverre er det allerede lykkes NS å oppnå noe etter sin nye linje. Styret i Grossistforbundet har bøyd kne etter at formannen, grosseren Mowinkel, ble avsatt. Næringslivets menn bør ha lært at motstand nytter og fører fram. Rederne kan i så måte stå som eksempel for sine kolleger i andre bransjer. Vi føler oss imidlertid forvissnet om at grossistforbundet forblir en enslig svale og at de øvrige næringslivets organisasjoner vil innta samme rakryggede holdning som hele tiden har preget den norske fronten.

Overløpernes Tragødi.

Vi har tidligere pekt på at de få overløpere i fagbevegelsen ville få liten glede av sin usle Judasgjerning. Så snart de hadde utført sin rakkertjeneste vil nazistene kvitte seg med dem og erstatte dem med "politiske kampfeller". Og at denne utskiftningen nå er på trappene kan vi levere fullgodt bevis på. Vi gjengir nedfor et brev fra den komiske leder av Forbundet for de Offentlige Yrker (Kommuneforbundet) - Håkon Meyer - til "sosialminister" Lippestad, hvor det tydelig fremgår at Meyer skal ofres:

Skatøy 27/6-1942

"Herr sosialminister Lippestad

Samtidig med skriv om arbeiderværnets kontingent til teaterarbeidet tillater jeg meg å sende noen mer personlige ord. Jeg har nylig fått et p.m. vedr. Organisasjonen av tjenestemenn og arbeider i offentlige yrker. Jeg hadde for en ukas tid siden en personlig samtale med innenriksminister Hagelin om saken fordi jeg hadde et sterkt inntrykk av at han personlig mente at et samarbeid, en sammenslutning av de utenforstående forbund vanskelig kunne skje under min ledelse. Han var ytterst elskverdig og hevdet at han personlig intet

sling og hans forredørlikk

ikke de eneste farlige mennesker vi har blant oss for tiden. Det finnes en type som kan gjøre like mye skade. Det er svartseerne, de sunnløst pessimistiske. Det er ikke mange av dem, men til gjengjeld er de sjuke av meddelelsestrang og pråtsomhet. De er ikke stort bedre enn de nazilakker som den ene dag sprer overdrevne optimistiske meldinger for at de dagen etter skal bli gjort til skamme og dermed ta motet og motstandskraften fra folket.

-v-

VIS DEM TILBAKE

fortell dem at de arbeider hånd i hånd med quislingene, at de skader landet vårt, undergraver viljen og forsvarsånden som er folkets sterkeste våpen i en våpenløs kamp. Det er så gigantiske krefter som står mot hverandre i verdensoppgjøret at det er kortsynt å vente store resultater fra dag til dag. Tyskland var rustet til tennene da krigen brøt ut, gjennom år omhyggelig forberedt til kampen om verdensherredømmet. Vi og våre allierte hadde bygget for fredens arbeid og måtte reise forsvarsmidlene etterat krigen var brutt ut.

TYSKLANDS KREFTER

er snart uttømt. Ennå har de voldige militære krefter, men deres moral, deres moralske kraft og det tyske folkets begeistring er det slutt med. Foran utsikten til en ny vinterkrig brytes den nød dag for dag ettersom rasjonene blir mindre og et orhvert som flyangrepene for alvor settes inn når nettene om kort tid blir lengere.

DE ALLIERTES KRIGSPOEENSIAL VOKSER

med fantastisk fart. Enorme krefter i luften, til sjøs og til lands står ferdige til å gripe inn i det riktige øyeblikk. Da vet når øyeblikket er inne. Kamviljen og seiersviljen er i alle de allierte land nøyaktig som i vårt folk i stadig vekst. Den sunne misnøyen er bare utålmodighet. Den er av det gode. Men treffer du de sure, uvitende, grinete pessimistene, så sørg for at de blir stanset i sin nedbrytningstrafikk. Vårt land kan greie akkurat det som er nødvendig for å sikre seieren. Det meste er gjort unna nå.

GESTAPOFOLKENE RØMMER TIL ENGLAND

For en tid siden rekvirerte 5 tyske Gestapoeffiserer en motorskøyte på Bergenskanten, beordret norske sjøfolk til å seile dem ut av skjærgården, satte dem i land og dro sjøl til England - til Hess og friheten. For noen dager siden stakk 2 tyske offiserer over til Sverige ved Svinesund og da vakten oppdaget det som foregikk, kastet han geværet og fulgte etter dem. Det bryter sammen.

BULANDET JEVNET MED JORDEN

Etter den vanvittige terroraksjon da Televåg ved Bergen ble jevnet med jorden av rabbiattyskere som hevn for at det var skjult våpen der, er nå turen kommet til en ny vestlandsbygd, Bulandet. De to sakene henger vistnok sammen, og tyskerens framgangsmåte er den samme. Også i Bulandet ble alle hus sviidd av, og befolkningen arrestert eller sendt vekk. En ny skjensel føyet til de andre.

-v-

"NORSK" STATSPOLITI SKYTER

landsmenn som forsøker å komme seg vekk fra tyskernes voll, og de dreper med sine skudd. For kort tid siden ble en nordmann som søkte å komme seg inn i Sverige stoppet i Høland og "Skutt under fluktforsøk". Begivenheten er notert på rette hold.

Fra TANNLEGEFRONTEN.

Lørdag 20. juni fikk Norges tannlegeforening et skriv fra innenriksdepartementet med meddelelse om at professor Birger Bergerson med øyeblikkelig fratret sin stilling som rektor. Til ny rektor ble samtidig utnevnt de tyskfødte tannlege Alex. Buhs.

hadde mot min person, men at det hadde vært atskillige innvendinger i hans departement og atskillig forbitrelse over at det var dannet et forbund for de offentlige yrker uten at det i denne forbindelse var samarbeid med Innenriksdepartementet. Det var ved et liknende inntrykk Fossum og jeg hadde for en måneds tid siden, da vi var innkalt til ekspedisjonssjef Aalholm og byråsjef Getz til en konferanse om saken. Imidlertid ba innenriksministeren meg konferere med innenriksråd Dahl - ham kunne jeg bare røkke pr. telefon - men også han ga uttrykk for at man i innenriksdepartementet mente at et samarbeid var avhengig av at en mann fra den offentlige tjeneste kom i spissen for det samlede forbund.

Det har jo for meg lenge vært kjent at det var atskillig personlig uvilje med i saken. Jeg vil fastholde at jeg siden september 1941 har lagt ned et så intenst og loyalt arbeid i fagorganisasjonen som noen annen - men dette spiller jo liten rolle i slike tilfeller. - Jeg har drøftet saken litt med Fossum, Rein og Erling Olsen - og tross både jeg og de fleste av mine medarbeidere i Norsk Forbund for offentlige yrker med en viss bitterhet vil se at skifte skal være resultatet av dette intense arbeid, er jeg kommet til det resultat at en utskiftning i løpet av høsten må være det rimeligste. Jeg har ingen tro på at innenriksråden derved vil få sitt håp oppfylt, om å få "en samlendende personlighet fra det offentlige", men kan et personsifte være til hjelp for en ordning, er det rimelig at det skjer.

Personlig kan jeg saktens ta fatt på ett eller annet arbeid, ved siden av teaterorganisasjonsarbeidet. Jeg har f.eks. lenge måst på at det må komme en centraladministrasjon av forbundenes eiendommer, og da jeg til sine tider har administrert den største eiendommen i sitt slag i Oslo - Folke-teateret - og også eller har en viss innsikt fra bygningskomitearbeid og administrasjon av Folkets Hus, kunne jeg eventuelt ta fatt på å organisere dette i høst. Det er ikkem noe særlig morsomt arbeid, men det bør bli gjort. Disse ting hadde jeg gjerne talt med Dem personlig om, men jeg har dessverre ikke hatt høve til å søke Dem i den siste tid, og jeg var litt nedfor så jeg måtte gjerne bort fra byen ^{noen dager} ~~til og så~~ ^{Håkon Meyer} " "

MEYER ER SÅLEDES KLAR OVER

at hans tid som komisk leder er ute. Men sin karakter tro søker han en andre grossganger å beite på, og derfor slikker han den hånd som slår ham. Selv om "det ikke er noe særlig morsomt arbeid", er han villig til å gjøre hva det skal være for penger. Men helt sikker på at NS og tyskerne vil gi ham andre og enn mer beskjedne oppdrag er han ikke. Derfor er det som han skriver at han føler seg "nedfor", og den følelsen er vi bange for kommer til å beherske både Meyer og de andre overløpere i fremtiden.

-v-

EN UHYRLIG DOM

ble nylig felt ved en tysk rett over en konduktør ved Oslo Sporveier. Bakgrunnen var at 3 tyskere, som brautende og frekt røkke i en kupe hvor dette ikke var tillatt, ble anmodet av konduktøren om å slukke sine sigaretter. I stedet for å etterkomme den høflige henstilling slår den ene tysker konduktøren ned og fekter vilt med bajonetten. Konduktøren fikk snarlig reddet seg ut og låst døren i, og vognføreren fikk stoppet trikken. Den tyske schnellkommando som ble tilkalt arresterte tyskerne. Under de forhør og rettsforhandlinger som ~~ble~~ fulgte tok den tyske "rett" ikke det ringeste hensyn til konduktørens vidnefaste forklaring, men dømte ham til 20 måneders tukthus. -v-

UNGDOMMEN MÅ IKKE SØKE SÆG INN I

offentlige etater der det kreves noen form for lojalitetserklaring. Om den ser aldri så uskyldig ut, vil folk som blir tatt inn på denne måten ikke få beholde sine poster når krigen er slutt, og de vil bli sett på som uvelkomne og stripete av de eldre tjenestemenn. Gjør det kjent blant ungdommen. Det vil spare dem for kjedligheter nå og i fremtiden.

Han tiltrådte samme dag og sammenkalte lærerne til et møte. De meddelte han at han akkurat som den gang han ble utnevnt som komisarisk leder av tannlegeforeningen helt til dagen i forveien hadde vært helt ukjent med med det som forestod. Til sine venner hadde han imidlertid for mere enn to måneder siden "betrudd" at han kom til å overta rektorstillingen. Det er kjent at han har arbeidet energisk for å få den.

LÅRERNE TRUET MED Å NEDLEGGE

sitt arbeid ved skolen, men fikk beskjed om at de da ville bli behandlet som sabotører og må derfor antakelig fortsette. Men til assistentstillingene ved skolen er det ikke kommet en eneste ansøking, til tross for at det ellers er sterk konkurranse om disse stillinger hvert år.

ALEX BUHS er kjent fra før

Da han overtok jobben som komisk leder av Tannlegeforeningen gikk det samlede hovedstyre av, likeså hele representantskapet, generalsekretæren og hele kontorpersonalet. Bare Oluf Waage fra Haugesund ble gittende igjen i styret. Som ny ledelse lot følgende personer seg oppnevne: Johan Forsberg, Stavanger, Leif Schjorn fra Kristiansand, Hans C. Karsten, Skien, Even Skattum, Mysen, Harald Larsen, Hamar. Et representantskap ble også oppnevnt, men navnene er omå ikke kjent.

ARRESTERTE TAN LÆGER NÅ

Følgende tannleger sitter arrestert: Generalsekretær tannlege Knut Gard (for 2. gang), Karl Løken, Hamar, Arne Plønn, Oslo, Stang Wolf, Skien.

Advokat Lea fra Stavanger

har tatt sitt eget liv i fengslset etter at tyskerne hadde samlet sterke bevis for hans patriotiske arbeid. Han ga sitt liv, han tok med seg i døden som kunne ha skadet medkjempere. En god nordmann og en frihetshelt.

116 prester i Oslo-distriktet har sendt en felles skrivelse til den "nyordinerte" Oslo-bisp Frøyland. Den ble sendt like før "ordinasjonen". Der skrives bl.a.:

"Det kan umulig være Dem ukjent at prester og menigheter i bispedømmet holder uavvikelig fast ved sin rettleggitte biskop, Eivind Bergrav, og at Deres villighet til å gå inn i et forhold som biskop Bergrav og rikets øvrige biskopper har måttet bryte som uforenlig med troskap mot Gud og Guds menighet ikke av oss kan oppfattes andledes enn som svik og fall. Fra det nåværende statsstyrets side er med dette foretatt det endelige og uopprettelige brud med kirken.

De er, søkneprest Frøyland, ikke rettelig kalt, og vil ikke bli rettelig ordinert. Derfor må De bli en ensom mann. Hvor De kommer og hvor De søker å gjøre en biskops store og ansvarefulle gjerning vil en dyp skygge følge Dem.

Vi har sendt Dem dette brev i oppriktig sorg. Vi kan ikke hilse Dem velkommen på Deres ordinasjonsdag. Vi ser Dem på denne dag ta det endelige forvold med oss.

Oslo, den 24. juni, 1922.

SVENSK UNGDOM FOR NORGE

Den 13. juni ble det i Stockholm holdt et fellesmøte av ungdomsorganisasjonene i de tre store politiske partier. Møtet vedtok en varm sympati-erklæring til det norske folk og nedsatte en komite til å ta arbeidet med å bringe nordmennene hjelp på de måter som for tiden og i fremtiden er mulig.

I TROMSØ

som av tyskerne er erklært som "lukket område", er der oppstillet langt-reklende skyts i gatene og innimellom beboelseshusene. Der drivs stadig øvelsesskytninger. Det er karakteristisk for tyskerne lett å gjemme seg bak sivilbefolkningen. Men det stemmer ikke bra med deres

stadige skrik om "Soldatenehre". Gad vitserom ikke de gamle tyske offiserene med noen æresbegreper i behold vander seg.

HVA VI SLÅSS FOR.

Den uretten vi lider og den presset vi har over oss hver dag og hver time har sveiset oss nærmere sammen inn en motstandsfront som ingen terror skal greie å bryte ned. Og ut av striden mot alt vi ikke vil og kan gå med på, vokser det fram en bevissthet om det vi vil, en enighet om grunnprinsippene som vi vil bygge det norske samfunnet på, uansett hvilket av de norske partiene vi sokner til, eller om vi ikke sokner til noe parti. Vi vil styre landet vårt selv, uavhengig av en fremmed makt, og i samsvar med norsk frihets- og rettskjensle. Og alle vil vi være med å forsvare vår frihet og trygge vår uavhengighet mot overfall, innenfor rammen av organisert samarbeid mellom alle frihetselskende folk.

Vi vil at landetskal med lov bygges. Loven skal være lik for alle, ingen skal kunne fængsles uten rettslig kjennelse på grunnlag av klare lovregler eller dømmes av ~~andre domstoler~~ andre domstoler enn de som hviler på norsk lov og der dommerene er uavhengige av den politiske retningen som til enhver tid har ledelsen i staten. Vi vil bygge samfunnet slik at alle som kan arbeide får arbeid og trygt utkomme og ingen uforskyldt må gå ledig og lide nød.

Vi vil at alle kvinner og menn i frie og hjemmelig valg skal være med å kåre de som skal styre i stat og kommune og skal ha rett til i tale og skrift å si sin mening om offentlige styre og stell under ansvar for at de ikke farer med usannhet og med bakvaskelse mot de som har andre meninger.

Vi vil ordne skole- og undervisningsstell slik at det blir barnas og ungdommens evner og anlegg og ikke foreldrenes økonomiske kår som avgjør hva slags og hvor mye utdanning hver enkelt får. Og oppdragelse og undervisning skal ha til mål og utvikle hver selvstendige menneske som har sine meningers rett og kan ta ansvar og som har respekt for andres meninger.

Vi vil at alle skal ha rett til å slutte seg sammen og arbeide for å fremme sine meninger og interesser, økonomiske, politiske og åndelige innenfor de rammer som loven setter.

Det er disse grunnprinsippene norske grunnlov, norsk rettspraksis og norsk forfatningsskikk har hvilt på, og arbeidet seg fram til gjennom slektsledds kamp for frihet og folkestyre. I troskap mot dem er det vi holder ubrytelig sammen mot det tyske vøllstyre og dets NS-lakerier. I troskap mot dem vil vi alle være med å gjenreise norsk frihet og uavhengighet og bygge samfunnet videre ut som en trygg heim for hele folket.

I kampen og i dette arbeidet vil vår frie fagbevegelse ha sin store oppgave i samarbeid og i brytning med alle byggende norske krefter. I lys av disse grunnprinsippene skal vi i tiden framover drøfte noen av de oppgavene som vil melde seg når Norge igjen er fritt og grunnlaget på nytt er lagt for en

F R I F A G B E V E G E L S E .